

WYDZIAŁ
FILOLOGICZNY

INSTYTUT NAUK
O LITERATURZE POLSKIEJ
IM. IRENEUSZA OPACKIEGO

POLSKA AKADEMIA NAUK
ODDZIAŁ W KATOWICACH

Zakład Teorii Literatury

Zakład Literatury i Krytyki Ponowoczesnej

Zakład Literatury XX i XXI wieku

Instytutu Nauk o Literaturze Polskiej im. Ireneusza Opackiego
Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach

oraz

Komisja Historycznoliteracka PAN – Oddział w Katowicach

mają zaszczyt zaprosić
na ogólnopolską konferencję naukową

Przeszłość (nie)miniona: trauma – przemoc – tożsamość

która odbędzie się 7 i 8 maja 2019 roku
na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach.

Kategoria traumy już na przełomie XIX i XX wieku została poddana namysłowi badaczy. Jednak skala zainteresowania, które jej towarzyszy w ostatnich latach, jest zjawiskiem stosunkowo nowym. Tomasz Łysak, otwierając *Antologię studiów nad traumą*, pisze: „W ostatnich dwóch dekadach pojęcie traumy upowszechniło się jako narzędzie opisu w tak różnych dyscyplinach wiedzy, jak psychoterapia, literaturoznawstwo, badania kulturowe, historiografia, badania nad wizualnością, badania Zagłady itd.”. Autor antologii zwraca tym samym uwagę nie tylko na funkcjonowanie kategorii traumy w teorii psychoanalitycznej i dekonstruktywistycznej, ale także na dokonujące się obecnie „zwroty teoretyczne, m.in.: ku traumie kulturowej, ku badaniom postkolonialnym, ku popularnej kulturze traumy”.

W pytaniach o traumę każdorazowo powraca problem mechanizmów jej przepracowania. Dominick LaCapra podkreśla, że „[...] traumy można postrzegać jako stawiające problematyczną kwestię tożsamości i domagające się bardziej krytycznych sposobów radzenia sobie zarówno z ich dziedzictwem, jak również takimi problemami, jak nieobecność i utrata”, które

WYDZIAŁ
FILOLOGICZNY

INSTYTUT NAUK
O LITERATURZE POLSKIEJ
IM. IRENEUSZA OPACKIEGO

POLSKA AKADEMIA NAUK
ODDZIAŁ W KATOWICACH

w jego ujęciu stają się podstawą rozróżnienia między ponadhistoryczną traumą strukturalną i konkretną traumą historyczną. „Doświadczenie traumatyczne powoduje nie tylko cierpienie psychiczne, lecz wskazuje także na swoisty paradoks: najbardziej bezpośredniemu widzeniu pełnego przemocy wydarzenia może towarzyszyć całkowita niemożność jego (roz)poznania” – dowodzi w psychoanalitycznym ujęciu Cathy Caruth.

Charakterystyczna czasowość traumy jest czasowością opóźnienia. Trudne doświadczenia mogą powracać do człowieka mimowolnie, za sprawą zapachów, smaków, dotyku czy podobieństw przeżywanych sytuacji. Temu przypomnieniu (nie)minionego wydarzenia towarzyszy nieodmiennie odkrywanie siebie oraz innych. Przemoc fizyczna i symboliczna, będąca przyczyną i nierzadko konsekwencją urazu, destrukcyjna dla tożsamości jednostki i jej kontaktów, dramatycznie domaga się wysiłku narracji, ekspresji, formy. Przepracowanie, odgrywanie i konstruowanie traumy to bardzo częsta praktyka pisarska i artystyczna. Autorzy, w zmaganiach z pamięcią (nie)minioną, sięgają po różne środki przekazu: literaturę (także dzienniki, listy, historie rodzinne, opowieści o przodkach), film, malarstwo. Przeszłość w społecznym oddziaływaniu przestała należeć tylko do świadków wydarzeń. Stała się zarówno doświadczeniem ich potomków, jak i literackim produktem, przybierającym nierzadko kształt kulturowych klisz, a także kiczu i kampu.

Podczas naszej konferencji będziemy zastanawiali się nad reprezentacjami traumy **w literaturze, a także w sztuce XX i XXI wieku**. Od ustaleń teoretycznych ważniejszy wydaje się nam porządek lektury. Nie chcemy także ograniczać perspektywy badań do traumy historycznej, wojennej i (post)holocaustowej, które w ostatnim czasie zdominowały humanistyczną refleksję nad traumą.

Wśród interesujących nas zagadnień znajdują się m.in.:

- reprezentacje traumy z okresu dzieciństwa i dorastania;
- trauma rodzinna;
- przemoc fizyczna i symboliczna;
- kategoria ofiary oraz jej społeczne wykluczenie;

WYDZIAŁ
FILOLOGICZNY

INSTYTUT NAUK
O LITERATURZE POLSKIEJ
IM. IRENEUSZA OPACKIEGO

POLSKA AKADEMIA NAUK
ODDZIAŁ W KATOWICACH

- konstruowanie traumy;
- zdarzenia historyczne jako źródło traumy;
- doświadczenie (post)holocaustowe i (post)pamięć;
- rozpoznawanie i zapisywanie traumatycznego cierpienia;
- (nie)przepracowywanie traumy;
- trauma a queer;
- popularna kultura traumy;
- trauma a inne sztuki.

Z zainteresowaniem rozpatrzymy również propozycje, które wykraczają poza wymienione zagadnienia.

Zaproszenie do udziału w konferencji kierujemy do pracowników naukowych, doktoratów i studentów. Zgłoszenie chęci udziału w postaci tematu i krótkiego abstraktu prosimy przesyłać drogą elektroniczną do **30 marca 2019 roku** na adres e-mail: przeszlosnieminiona@gmail.com.

Opłata konferencyjna wynosi **400 zł (200 zł dla studentów)** i obejmuje pokrycie kosztów udziału w konferencji, materiałów konferencyjnych, poczęstunku, dwóch obiadów, jednego noclegu i dofinansowania recenzowanej monografii złożonej z przyjętych do druku referatów.

Ostateczne wersje artykułów do książki prosimy przesłać do **15 czerwca 2019 roku**.

Organizatorzy:

dr hab. prof. UŚ Joanna Kisiel

dr hab. Agnieszka Nęcka

dr Katarzyna Niesporek

lic. Martyna Dymon

lic. Martyna Okrajni